

РЕФОРМУВАННЯ РИНКУ АЗАРТНИХ ІГОР В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИGAMBLING MARKET REFORM IN UKRAINE:
PROBLEMS AND PROSPECTS

Ця стаття присвячена аналізу перспектив розвитку ринку азартних ігор в Україні. Вона розглядає економічні, туристичні та соціальні аспекти легалізації азартних ігор, а також виклики та можливості, що виникають у цьому процесі. Розглядаються також питання ефективного регулювання, захисту вразливих груп населення та податкової політики. Завершальна частина статті висвітлює важливість стійкості, інновацій та міжнародного співробітництва для успішного розвитку ринку азартних ігор в Україні. Ця стаття може бути корисною для політиків, економістів, підприємців та всіх зацікавлених у розвитку галузі азартних ігор в Україні. Досягнення стійкого та успішного розвитку ринку азартних ігор в Україні вимагатиме від уряду, бізнесу та громадськості спільних зусиль і стратегічного планування. Ключовою складовою успіху буде збалансований підхід, який враховує економічні, соціальні та етичні аспекти галузі. Прозорість, відкритість та ефективне управління будуть гарантувати довіру гравців та інвесторів в цей ринок. Необхідно також надавати належний захист вразливим групам населення та вдосконалювати механізми боротьби з гральною залежністю. Стратегічне використання інноваційних технологій та найкращих світових практик дозволить Україні стати лідером у сфері азартних ігор в регіоні. Ретельне моніторинг і аналіз ринкових тенденцій допоможуть вчасно реагувати на зміни та уникнути негативних наслідків. Успішний розвиток ринку азартних ігор в Україні буде сприяти не лише збільшенню економічного зростання та привабленню інвестицій, але й покращенню міжнародного іміджу країни. Забезпечуючи високі стандарти чесності, безпеки та соціальної відповідальності, Україна може стати прикладом успішної легалізації та розвитку цієї галузі. Розглянуто ключові виклики, які стоїть перед урядом та бізнесом у процесі реформування цього ринку, включаючи проблеми регулювання, захист вразливих груп, податкову політику та перспективи розвитку. Через систематичний аналіз різних аспектів галузі, стаття висвітлює важливість балансування між економічними можливостями та соціальною відповідальністю. Ця публікація може бути корисною для політиків, економістів та всіх зацікавлених у розвитку азартної індустрії в Україні.

Ключові слова: реформування, ринок азартних ігор, регулювання, захист вразли-

вих груп, податкова політика, технологічний прогрес, міжнародне співробітництво.

This article is devoted to the analysis of prospects for the development of the gambling market in Ukraine. It examines the economic, tourism and social aspects of legalizing gambling, as well as the challenges and opportunities that arise from this process. Issues of effective regulation, protection of vulnerable population groups and tax policy are also considered. The final part of the article highlights the importance of sustainability, innovation and international cooperation for the successful development of the gambling market in Ukraine. This article can be useful for politicians, economists, entrepreneurs and everyone interested in the development of the gambling industry in Ukraine. Achieving sustainable and successful development of the gambling market in Ukraine will require joint efforts and strategic planning from the government, business and the public. A balanced approach that takes into account the economic, social and ethical aspects of the industry will be key to success. Transparency, openness and effective management will guarantee the confidence of players and investors in this market. It is also necessary to provide adequate protection to vulnerable groups of the population and to improve the mechanisms of combating gambling addiction. The strategic use of innovative technologies and the best global practices will allow Ukraine to become a leader in the field of gambling in the region. Careful monitoring and analysis of market trends will help to respond to changes in time and avoid negative consequences. The successful development of the gambling market in Ukraine will contribute not only to increasing economic growth and attracting investments, but also to improving the country's international image. By ensuring high standards of honesty, safety and social responsibility, Ukraine can become an example of successful legalization and development of this industry. The key challenges facing the government and business in the process of reforming this market are considered, including regulatory issues, protection of vulnerable groups, tax policy and development prospects. Through a systematic analysis of various aspects of the industry, the article highlights the importance of balancing economic opportunity and social responsibility. This publication can be useful for politicians, economists and everyone interested in the development of the gambling industry in Ukraine.

Key words: reform, gambling market, regulation, protection of vulnerable groups, tax policy, technological progress, international cooperation.

УДК 346.7
DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2022.32.17>

Шестаковська Т.Л.

доктор наук з державного управління,
доцент, ректор
Чернігівський інститут інформації,
бізнесу і права ЗВО «Міжнародний
науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая»

Постановка проблеми. Азартні ігри історично були предметом глибоких суспільних дискусій та правового регулювання в Україні. Із заборонаю азартних ігор у 2009 році до їх повторного легалізація у 2020 році, Україна вступила в нову еру реформування та модернізації цього сектору. Цей перехід відкриває численні дискусії щодо регулювання, соціаль-

ної відповідальності, економічного потенціалу та захисту споживачів. Реформування ринку азартних ігор в Україні є надзвичайно актуальним з різних причин: економічний потенціал (легалізація азартних ігор відкриває можливість для залучення інвестицій, створення нових робочих місць та збільшення податкових надходжень); захист прав споживачів (нелегаль-

ний ринок азартних ігор, який процвітає під час заборони, не забезпечував адекватного захисту гравців. Легалізація та регулювання азартних ігор можуть захистити права та інтереси споживачів); соціальна відповідальність (важливим аспектом є впровадження програм по боротьбі з гральною залежністю та забезпечення відповідального грального середовища); відповідність міжнародним стандартам (глобалізація та розвиток цифрових технологій вимагають від України приведення свого законодавства у відповідність до міжнародних норм, особливо у контексті інтеграції з Європейським Союзом). Отже, реформування ринку азартних ігор в Україні стоїть на перетині економічного розвитку, правового регулювання, соціальної відповідальності та міжнародної інтеграції, роблячи його важливою та актуальною темою для обговорення та дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато дослідників займалися вивченням грального бізнесу як економічної сфери. Серед науковців, які розглядали різні аспекти цієї теми, можна виділити В. Висоцьку, Г. Дюбу, О. Іванова, Є. Ізюмова, А. Казбекова, А. Карпова, Д. Мулявку, В. Опанасенка, Н. Петричко, С. Рябчука, Р. Севостьянова, А. Сохана та В. Шевцова та інших.

Мета статті. Аналіз і систематизація основних інструментів реформування ринку азартних ігор в Україні.

Виклад основного матеріалу. Регулювання та контроль азартних ігор є ключовим аспектом у процесі їх легалізації в Україні. Цей процес включає створення відповідних законодавчих рамок, наглядових органів та механізмів забезпечення дотримання правил галузі. Ефективне регулювання та контроль є вирішальними для створення прозорого та відповідального ринку азартних ігор. Основні напрямки регулювання:

1. Ліцензування та сертифікація. Важливим кроком є встановлення чітких критеріїв для отримання ліцензій на проведення азартних ігор. Це включає перевірку фінансової стійкості операторів, їхнього досвіду в галузі, а також здатності дотримуватися встановлених стандартів безпеки та чесності.

2. Моніторинг та контроль. Створення ефективною системи моніторингу для виявлення та запобігання нелегальній діяльності, а також для контролю за діяльністю ліцензованих операторів є надзвичайно важливим.

3. Стандарти безпеки та чесності. Розробка та впровадження стандартів, які забезпечують чесність гральних процесів та безпеку гравців, є ключовими для забезпечення довіри до індустрії.

4. Захист вразливих груп. Встановлення правил, що обмежують доступ неповнолітніх та інших вразливих груп до азартних ігор, а також розробка програм з просвіти щодо ризиків залежності [1].

Виклики та рішення для ринку азартних ігор в Україні: Відсутність досвіду. Оскільки Україна лише нещодавно розпочала процес легалізації азартних ігор, існує відсутність досвіду в цій сфері. Рішенням може бути співпраця з міжнародними експертами та інтеграція світових практик.

Забезпечення прозорості. Для запобігання корупції та зловживань необхідна повна прозорість діяльності операторів азартних ігор та регулюючих органів.

Технологічні аспекти. Використання сучасних технологій, таких як блокчейн або штучний інтелект, для моніторингу та контролю діяльності в сфері азартних ігор може значно підвищити ефективність регулювання.

У підсумку, ефективне регулювання та контроль є важливими для забезпечення сталого розвитку ринку азартних ігор в Україні, забезпечуючи баланс між економічними можливостями та соціальною відповідальністю.

Одним з найважливіших аспектів реформування ринку азартних ігор в Україні є захист вразливих груп населення. Це включає не тільки неповнолітніх, але й осіб, які схильні до гральної залежності, та інших соціально вразливих категорій.

Основні заходи захисту діяльності ринку азартних ігор: Обмеження доступу для неповнолітніх. Строгий контроль за віком учасників є критичним, щоб запобігти залученню неповнолітніх до азартних ігор. Це може включати використання перевірених методів ідентифікації особи при вході в ігрові заклади або при реєстрації на онлайн-гральних платформах [2].

Освітні програми. Проведення інформаційних кампаній та освітніх програм, які роз'яснюють ризики, пов'язані з азартними іграми, і способи запобігання залежності. Важливо розповсюджувати інформацію про негативний вплив азартних ігор на особисте життя та соціальне благополуччя.

Підтримка та лікування залежності. Створення та підтримка програм допомоги особам, які страждають на гральну залежність. Це може включати консультації, терапію, групи підтримки та інші ресурси для допомоги в лікуванні та відновленні.

Відповідальний маркетинг. Заборона або обмеження реклами азартних ігор, особливо тієї, яка може бути спрямована на вразливі групи або яка може призвести до неправильного сприйняття азартних ігор.

Співпраця з громадськими організаціями. Активна співпраця з громадськими організаціями, які працюють у сфері захисту прав вразливих груп, для забезпечення ефективної ідентифікації та втручання.

Податкова політика є ключовим елементом у процесі реформування ринку азартних ігор в Україні. Вона визначає не лише економічну привабливість галузі для інвесторів та операторів, але й забезпечує важливі доходи для державного бюджету. Збалансування цих інтересів є важливим завданням для українського уряду. Основні аспекти податкової політики:

Розмір податків. Встановлення конкурентоспроможних та реалістичних податкових ставок є важливим для залучення інвестицій та запобігання відтоку капіталу в сирій ринок. Занадто високі податки можуть перешкоджати розвитку галузі, тоді як занадто низькі можуть не забезпечити достатніх доходів для держави.

Специфічні податки для галузі. Крім загальних податків, які стосуються бізнесу в Україні, можуть бути введені спеціальні податки та збори, прямо пов'язані з азартними іграми, наприклад, податок на прибуток від гральної діяльності [3].

Пільги та інcentиви. Для стимулювання розвитку галузі можуть бути запроваджені певні податкові пільги або інcentиви, наприклад, для стартапів у цій сфері або для тих, хто інвестує у розвиток інфраструктури азартних ігор.

Соціальна відповідальність. Частина доходів від податків на азартні ігри може бути спрямована на соціально відповідальні ініціативи, наприклад, програми боротьби з гральною залежністю або інші соціальні проекти. Виклики та рішення:

Баланс між залученням інвесторів та доходами держави. Найбільшим викликом є знайти оптимальний баланс між податковим навантаженням, яке стимулюватиме розвиток галузі, та забезпеченням достатніх доходів для державного бюджету.

Протидія нелегальному ринку. Високі податки можуть спонукати операторів до переходу в тіньовий сектор, тому важливо створити систему, яка буде ефективно контролювати та запобігати нелегальній діяльності.

Моніторинг та адаптація податкової політики. Податкова політика повинна бути гнучкою і здатною адаптуватися до змін на ринку та в економіці країни.

Враховуючи ці аспекти, податкова політика у сфері азартних ігор в Україні повинна бути збалансованою, прозорою та спрямованою на створення здорового та конкурентоспроможного ринку, що водночас забезпечує значні соціальні та економічні вигоди для країни.

Розвиток ринку азартних ігор в Україні відкриває нові можливості та перспективи, які можуть мати значний вплив на економіку, туризм, а також соціальну сферу країни. З урахуванням правильного регулювання та відповідального підходу, цей ринок має потенціал стати значущим фактором національного розвитку [4].

1. Економічні перспективи сучасного ринку азартних ігор в Україні:

Залучення інвестицій. Легалізація азартних ігор відкриває двері для внутрішніх та міжнародних інвесторів. Це може призвести до зростання інвестицій в інфраструктуру, зокрема в готельний бізнес, розважальні комплекси та інші сфери, пов'язані з туризмом.

Створення робочих місць. Розвиток галузі азартних ігор сприятиме створенню нових робочих місць, від операторів ігрових автоматів до фахівців у галузі гостинності та інформаційних технологій.

Податкові надходження. Податки від галузі азартних ігор можуть стати значним джерелом доходів для державного бюджету, які можуть бути використані для різноманітних соціальних та економічних потреб.

2. Туристичні перспективи: Приваблення туристів. Розвиток азартних ігор може зробити Україну привабливішою для туристів, особливо для тих, хто шукає розваги та нові враження. Міжнародні заходи. Україна може стати місцем проведення міжнародних ігрових турнірів та виставок, що також сприятиме зростанню туризму та підвищенню міжнародного іміджу країни.

3. Соціальні перспективи: Запобігання гральній залежності. Частина доходів від галузі може бути спрямована на програми з боротьби з гральною залежністю та на підтримку осіб, які страждають від цього розладу. Підтримка соціальних проектів. Доходи від азартних ігор можуть також фінансувати інші соціальні проекти, такі як освіта, охорона здоров'я.

Реформування ринку азартних ігор в Україні може включати різноманітні напрямки, спрямовані на покращення регулювання, забезпечення соціальної відповідальності та створення сприятливих умов для розвитку галузі (таблиця 1).

Забезпечення соціальної відповідальності ринку азартних ігор в Україні є важливим аспектом регулювання цієї галузі. Споживання азартних ігор може мати негативні наслідки для громадян, такі як збитки від гри, залежність від гри, проблеми зі здоров'ям та фінансами, руйнування сімейних відносин тощо. Отже, важливо вживати заходи для мінімізації цих негативних наслідків та захисту прав споживачів. Нижче наведено кілька можливих шляхів забезпечення соціальної відповідальності на ринку азартних ігор в Україні [5-6].

Напрямки реформування ринку азартних ігор в Україні

Напрямок	Проблеми	Перспективи
Ліцензування та оподаткування	Непрозорість та корупція при видачі ліцензій. Високі податки Нелегальний гральний бізнес	Прозорі та конкурентні процедури ліцензування. Спрощення податкової системи. Зменшення тіньового ринку
Державне регулювання	Недостатній контроль за діяльністю гральних операторів. Відсутність чіткої регуляторної політики. Неефективна система відповідальної гри	Створення незалежного та потужного регулятора. Розробка та впровадження чіткої регуляторної політики. Впровадження ефективної системи відповідальної гри
Онлайн-гемблінг	Нелегальний онлайн-гемблінг. Недосконале законодавство. Відсутність механізмів контролю	Легалізація та регулювання онлайн-гемблінгу. Розробка та впровадження сучасного законодавства. Створення ефективної системи контролю
Соціальні аспекти	Ігрова залежність. Злочинність. Негативний вплив на сім'ї та громади	Проведення інформаційних кампаній. Розширення доступу до допомоги людям з ігровою залежністю. Зменшення негативного впливу на суспільство
Інвестиції та розвиток	Недостатність інвестицій. Відсутність сучасної інфраструктури. Слабкий розвиток індустрії розваг	Залучення інвестицій в індустрію азартних ігор. Розвиток сучасної інфраструктури. Створення нових робочих місць

Джерело: побудовано автором

Строге регулювання. Уряд може встановлювати строгі правила та вимоги для операторів азартних ігор, щоб забезпечити відповідальну поведінку. Це може включати обмеження доступу до азартних ігор для неповнолітніх, заборону реклами, яка спонукає до азартних ігор, та обов'язкові програми профілактики залежності для гравців.

Фінансові обмеження. Встановлення лімітів на ставки та відрахування може допомогти уникнути великих фінансових втрат для гравців, які мають тенденцію до перекидання своїх фінансових ресурсів у гру [7].

Програми допомоги та консультування. Уряд може підтримувати програми та служби для підтримки гравців з проблемами азартних ігор. Це може включати безкоштовні лінії допомоги, консультування та психологічну підтримку.

Інформаційна кампанія. Проведення інформаційних кампаній про ризики азартних ігор і методи їх уникнення може підвищити свідомість серед громадськості та зменшити поширення проблем азартних ігор.

Дослідження та моніторинг. Важливо проводити дослідження та моніторинг індустрії азартних ігор, щоб розуміти тенденції у споживанні та виявляти будь-які потенційні проблеми або вразливі групи.

Соціальні програми. Розвиток соціальних програм, спрямованих на підтримку громадян, які постраждали від проблем азартних ігор, таких як фінансова допомога або про-

грами реінтеграції, може допомогти відновити їхнє благополуччя.

Забезпечення соціальної відповідальності на ринку азартних ігор в Україні вимагає комплексного підходу та співпраці між урядом, громадськістю та операторами азартних ігор для забезпечення безпеки та добробуту всіх учасників.

Висновки. Легалізація азартних ігор може стати суттєвим катализатором економічного зростання, залучення інвестицій та створення нових робочих місць. Розвиток галузі азартних ігор може зробити Україну більш привабливою для туристів, що сприятиме розвитку туризму та збільшенню доходів з цієї сфери. Необхідно враховувати соціальні аспекти розвитку ринку азартних ігор, зокрема, боротьбу з гральною залежністю та підтримку вразливих груп населення. Для досягнення успіху в цій сфері необхідне ефективне та прозоре регулювання, яке б забезпечило безпеку гравців, чесність гри та стабільність ринку. Загальною метою розвитку ринку азартних ігор має бути створення збалансованого та стійкого середовища, яке сприяє як економічному розвитку країни, так і соціальному благополуччю її громадян. Важливо при цьому враховувати інтереси всіх зацікавлених сторін та дотримуватися принципів відповідальності та справедливості. При розвитку ринку азартних ігор важливо приділяти увагу управлінню ризиками, зокрема в галузі фінансів, правового регулювання та гральної залежності. Створення ефективних механізмів контролю та моніторингу може

допомогти уникнути негативних наслідків та забезпечити стабільний розвиток галузі. Використання сучасних технологій, таких як віртуальна реальність, штучний інтелект та блокчейн, може сприяти покращенню якості гравців, забезпечити більшу привабливість гри та збільшити безпеку інформації. Україна може використати міжнародний досвід та кращі практики у сфері азартних ігор, співпрацюючи з міжнародними партнерами та організаціями, що спеціалізуються на регулюванні галузі. Важливо створити умови для конкуренції серед операторів азартних ігор, що сприятиме інноваціям та покращенню якості послуг для гравців.

Враховуючи ці аспекти, можна зробити висновок, що розвиток ринку азартних ігор в Україні має значний потенціал для економічного та соціального зростання країни. Проте для досягнення успіху необхідно уважно вирішувати різноманітні виклики та враховувати інтереси всіх сторін, забезпечуючи збалансований та стійкий розвиток галузі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Беззуб І. Чи потрібна Україні легалізація гравального бізнесу: думки експертів. Центр

досліджень соціальних комунікацій НБУВ. 2020. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2218:chi-potribna-ukrajini-legalizatsiya-gralnogobiznesu&catid=8&Itemid=350

2. Новіков Д.В. Захист права власності Європейським судом з прав людини: досвід для правової системи та судової практики України : дис. канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2018. 211 с.

3. Judgment of the European Court of Human Rights in the case "Garib v. the Netherlands" on November 6, 2017. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-177406>

4. International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems 10th Revision. World Health Organization. 2016. URL: <https://icd.who.int/browse10/2016/en#/F63.0>

5. Сергієнко І. В. Правове регулювання гравального бізнесу: європейський досвід, практика в пострадянських країнах, перспективи України. Київ: Юридична компанія «Фомін, Сергієнко та партнери», 2015. 136 с.

6. Banks J. Online Gambling and Crime: Causes, Control and Controversies. London: Routledge, 2016. 200 p.

7. Report on Internet Gaming and Sports Betting. The Mississippi Legislature, House Gaming Committee. 2014. URL: <http://msgaming.org/wp-content/uploads/2015/05/MGHA-Report-on-Internet-Gaming-and-Sports-Betting.pdf>